

АКАДЕМИЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ТВОРЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ- ИЗМЕРЕНИЯ НА БЪДЕЩЕТО

София, 14-15 ФЕВРУАРИ 2025 Г.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

РЕЗЮМЕТА

14 ФЕВРУАРИ 2025 Г. (ПЕТЪК) СОФИЯ, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПЪРВИ ПАНЕЛ: ТВОРЧЕСТВО И МИСЛЕНЕ – ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИИ И НОВИ ХОРИЗОНТИ

Пленарен доклад:

Творческо саморазвитие за сътрудничество и взаимност; субектно развитие за господство и подчиняване

проф. д-р Александър Андонов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Научен съвет НУЦТИ

Резюме: В доклада се изследват теоретичните основания за субектна самореализация, осъществяваща се като единството на едното и многото, и с това на сътрудничество със социалната и природна среда за живеене. Тя се съпоставя с теоретичните основания за субектна реализация, която осъществява себе си за извършване на господство и подчиняване. Използвам теоретическите разбирания на философията на Платон и Аристотел, които представят разгърнатата философска аргументация за основанията на двете различия при реализиране в субектната творческа изява. Исторически първо Платон аргументира пътя, по който може да се постигне всеобщността за всички обучаващи за разумна субектност чрез творчество и иновации, без с това да се създават отношения на господство и подчинение. За разлика от Платон, Аристотел намира основания да аргументира правото на хора, които познават, според него, всеобщите причинявания и с това се сдобиват със способности да господстват, искайки подчинение от останалите.

Ключови думи: субектност, самореализация, сътрудничество, владение на общото, господство, подчиняване

Доклади:

Игри в обучението

проф. д-р Цветан Давидков, СУ „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет, катедра „Стопанско управление“, София.

Резюме: Проблематизират се възможни подходи (и равнища) при използване на игри в обучението. Представя се концептуализация в отговор на въпроса: какви цели могат да постигат преподавателите в обучението с помощта на игри (игрови ресурси). Въз основа на примери вниманието се насочва към множество възможности за насърчаване на творчеството и иновациите в обучението по предприемачество.

Ключови думи: игри в обучението, вярвания - подходи - цели, добра практика

Да отгледаш иновация. Грижа за иновативното мислене и действие чрез работа върху ценностите

гл. ас. д-р Евелина Иванова-Варджийска, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Философия“, София.

Резюме: В Доклада се споделя опит от няколко практически проекта, свързани с иновации в образованието. Този опит е основа за изследване, обособяване и обосноваване на последователност от стъпки, които създават възможност за грижа за ценностите - чрез преживяване, споделяне, осъзнаване на и встъпване в диалог по отношение на лични и общностни ценности. Ценностите са в основата на нашата личностна, професионална и групов идентичност.

Обосновава се тезата, че грижата за ценностите е грижа за иновативното мислене и действие. Синхронът между заявени ценности и дела е благоприятен за появата на иновации, напрежението или дори разминаването между заявени ценности и дела е сигнал за невъзможност за реализиране на иновации и за осъществяване на качествено образование или за формално отношение към смисъла на образованието като система, институция и професионална практика.

Ключови думи: иновация, ценности, професионална общност, синхрон между ценности и действия

Креативност – каква и чия?

гл. ас. д-р Николета Николова, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Философия“, София.

Резюме: В доклада ще представя някои разграничения между различни видове креативност, както и ще разгледам влиянието на фактори, които имат значение с оглед на нейното развитие в полето на образованието и обучението, например когнитивен контрол, насочено внимание, далечни аналогии и др. Ще бъде разгледан и въпрос, който представлява основен момент от преподаването: „Откъде знаем, че това, което систематично развиваме и оценяваме, е творческо мислене?“.

Ключови думи: креативност, творчество, образование, оценяване

Дизайн на социални иновации – подход и модели

Анна Върбанова, СУ „Св. Климент Охридски“, Национален университетски център за творчество и иновации, хоноруван преподавател Факултет по педагогика / главен експерт Министерство на образованието и науката, София.

Резюме: В доклада се представят социалната иновация като понятие и феномен и дизайнът като подход спрямо създаването на иновации в началните етапи на техния „жизнения цикъл“. Посочва се взаимовръзката между социалните иновации, от една страна, и процеса на проектиране и мисленето на дизайнера, от друга, като предпоставка за генерирането на иновативни и осъществими решения със социално въздействие. Фокусът е преди всичко върху самия процес на генериране на решения при адресиране на значимо социално предизвикателство, което е добре познато в световен мащаб, но се решава в специфичен местен контекст, в сътрудничество между различни заинтересовани страни. Така иновативното решение, което е ново както по отношение на резултата, така и по отношение на начина, по който е разработено, има потенциала да създаде положителна социална промяна.

Ключови думи: социална иновация, дизайн мислене, форми на разсъждение, интегративно мислене

ВТОРИ ПАНЕЛ: ИНОВАТИВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ПРЕПОДАВАНЕТО

Изисквания при приложение на задачи за развитие на творческо мислене в обучението по биология

доц. д-р Надежда Райчева, СУ „Св. Климент Охридски“, Биологически факултет, катедра „Методика на обучението по биология“, София.

Резюме: Един от основните проблеми на съвременното образование е достигането до умения от високите когнитивни равнища от таксономията на целите като анализ, оценка и създаване на нов продукт. Като цяло тези нива предполагат добро владение на уменията от базисните нива, но в същото време изискват приложението на знания от различни области и на метакогнитивни стратегии за решаване на сложни задачи в различни контексти. В доклада са представени резултати от приложението на задачи за развитие на творческо мислене в обучението по биология в прогимназиален и в гимназиален етап. Представени са изводи за мястото на този тип задачи в процеса на обучение и е отдиференцирано влиянието на някои фактори върху ефективността при приложението им.

Ключови думи: творческо мислене, обучение по биология

Иновациите в образованието – перцепции на българската научноизследователска мисъл

Анна Върбанова, СУ „Св. Климент Охридски“, НУЦТИ, хоноруван преподавател ФП / главен експерт МОН, София.

Резюме: Докладът представя фрагмент от дисертационно изследване на иновационния потенциал на училищните организации, в който се прави обзор на едни от най-изявените изследователи на иновациите в образованието в полето на образователния мениджмънт у нас. Върху основата на разработен авторски модел за развитие на иновационния потенциал чрез стимулиране на организационната креативност, който не е представен тук, се поставя въпросът за извеждане на иновацията „пред скоби“, вместо тя да бъде част от управленското „уравнение“, т.е. осмисляна като инструмент или планирана интервенция в контекста на управлението на промяната. Тезата е, че обосновавайки иновационния мениджмънт в образованието върху школите за изследване на иновациите (innovation studies) позволява да се изведе и развие практико-приложно познание за тяхното (на иновациите) локално създаване.

Ключови думи: образователен мениджмънт, управление на иновациите в училищните организации

Съвременни предизвикателства при преподаването във висшите учебни заведения

ас. д-р Иван Димитров, Университет за национално и световно стопанство (УНСС). Международна икономика и политика, Международни икономически отношения и бизнес, София.

Резюме: В съвременните новите процеси и явления по отношение на технологиите, икономическите условия, културата и обществения живот се развиват с все по-засилваща се динамика и често водят до резки промени в различни сфери на дейност. Преподаването не прави изключение и нововъведенията водят до улеснение в работата на преподавателите, но и до редица трудности. Именно тези предизвикателства пред преподавателския колектив са във фокуса на настоящото изследване. Посредством анализ и синтез на съдържанието на различни предишни публикации и проучвания по темата, ще бъдат открити основните затруднения пред академичния състав във висшите учебни заведения и ще бъдат направени препоръки за тяхното преодоляване и намаляване на влиянието им върху учебния процес. Това може да доведе до ползи не само за педагозите, но и за самите студенти чрез по-добро усвояване на нови знания и по-високо ниво на концентрация по време на учебните занятия спрямо настоящите промени и тенденции. В допълнение, настоящият доклад би могъл да положи основите на едно още по-обширно бъдещо изследване върху различните аспекти на преподавателската дейност и процеса на обучение във висшите учебни заведения.

Ключови думи: ключови думи: преподавателска дейност, предизвикателства при преподаването, иновации в образованието

Творчески процес и личностно развитие в консултативната практика (практическо приложение на учението на Н. Бердяев)

докторант Огнян Узунов, Нов български университет, департамент „Антропология“, София.

Резюме: Докладът представя случай от консултативната практика по програма „Здравно училище за онкологично болни и техните близки“. Консултативната практика е основана на философията на Николай Бердяев, според която повечето хора се фокусират върху идеи, свързани с разбирането на света като обективна даденост. Резултатът е осъзнаване на безсмислието на своето съществуване. Именно от осъзнаването на този факт произтича трагедията на човешкото съществуване. Бердяев предлага начин за промяна на съзнанието от отражение на реалността към творчество на съдържания от друго, по-висше битие. Представената консултативна практика демонстрира как човек чрез опознаване на своя свят и възможностите, които се разкриват отвъд него, може да организира реалността си по нов начин чрез творчески акт.

Ключови думи: консултиране, творчески процес, обективна даденост, личностно развитие, Бердяев

Изисквания към подготовката на студентите по логопедия като бъдещи специалисти от помагачите професии

доц. д-р Елена Бояджиева-Делева, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, катедра „Логопедия“, София.

Резюме: Докладът разглежда основните изисквания към обучението на студентите по логопедия с оглед на ключовите компетенции, необходими за успешната практика, разписани като препоръки от Европейската асоциация по логопедия. Наред с теоретичните знания за комуникативните нарушения и формирането на практически умения за диагностика и терапия на езика и говора при различни възрастови групи, е необходимо познаването и спазването на професионалните етични норми при подготовка, която трябва да включва и поощряване на постоянно личностно развитие. Представят се предварителни данни от проучване на мненията на студенти от бакалавърската и магистърската програма по логопедия на СУ „Св. Климент Охридски“, които потвърждават значението на текущите стажове и клинични практики за бъдещите професионалисти и разкриват готовността на студентите да се справят с предизвикателствата на мотивационното и емоционалното професионално прегаряне в ранните години на практиката си.

Ключови думи: логопедична практика, етични стандарти, професионална подготовка, личностно развитие

Върху някои проблеми на метода и методологията на правото според Чистото учение за правото

д-р Радослав Оведенски, член на СУБ – клон Благоевград, секция „Правни науки и история“, Благоевград.

Резюме: Докладът има за цел да представи някои проблеми на метода и методологията на правото от позицията на Чистото учение за правото. Тези проблеми, освен теоретично, имат и практическо измерение. Защото те са проблеми на начина, по който ние представяме правото, включително тук в този смисъл трябва да означим и неговата репрезентация. Посредством ретроспективния анализ на достиженията на правната теория от XIX век насетне следва да бъде изведено и подложено на критика постигнатото. Основен акцент задава въпроса: доколко добре правниците днес познават и владеят правото? Мерадавен е още и въпросът - оправдават ли правниците днес претенцията за изтънченост в служенето на правото и особено оправдават ли правниците днес претенцията за изтънченост в служенето посредством правото?

Ключови думи: метод, методология, Чисто учение за правото, Ханс Келзен.

ТРЕТИ ПАНЕЛ: ДЕЦАТА И ОТКРИВАТЕЛСТВОТО В ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПРАКТИКА

Творчеството в детските игри със слово, музика и танц

гл. ас. д-р Емилия Караминкова-Кабакова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, катедра „Музика и мултимедийни технологии“, София.

Резюме: В статията ще бъдат представени педагогически ситуации, които предлагат планиране и изпълнение на образователни цели и задачи от учебните програми на образователно направление „Музика“ за предучилищна възраст. Основните образователни резултати са свързани с развиването на знания, умения и компетентности в детска възраст, както и формиране на основните умения на 21-ви век: творчество, критично мислене, сътрудничество и общуване чрез вербални (български език) и невербални средства (музика). Педагогическите ситуации са развити чрез интегриране на следните основни подходи за преподаване в детска възраст – игрови, компетентностен, интердисциплинарен и „Орф-Шулверк“. В резултат на интегрирането на изброените подходи и осъществяване на междупредметни връзки между следните образователни направления „Музика“, „БЕЛ“, „Математика“, „Изобразително изкуство“, се наблюдава засилен интерес у децата към придобиване на знания, експериментиране, правене на изводи и опит за творчество и импровизация.

Ключови думи: творчество, детски игри, музика, танц, образователни направления в предучилищна възраст, образователни подходи в предучилищна възраст, „Орф-Шулверк“

Иновативни технологии за развитие на комуникативните умения и подкрепа на ученето при деца с невроразвитийни нарушения

доц. д-р Пенка Шапкова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, катедра „Специална педагогика“, София.

Резюме: Докладът разглежда съвременни технологии и иновации, които оказват влияние върху развитието на комуникативните умения и ученето при деца с невроразвитийни нарушения. Целта е да се представят нови и ефективни подходи, които стимулират потенциала за учене при тези деца и създават възможности за активно приобщаване. Авторът акцентира върху значението на мултисензорни подходи, адаптирани педагогически методи, както и върху използването на сензорни панели, контрол с поглед и различни адаптирани приложения, които подпомагат комуникацията и ученето при децата с невроразвитийни нарушения. Обсъждат се примери за успешно приложение на тези технологии в образователната практика, които предлагат нови възможности за стимулиране на творчеството, когнитивното функциониране, социална интеграция и приобщаване. В заключение се обобщават перспективите за бъдещо приложение на тези иновации, както и възможностите за тяхното интегриране в съществуващата терапевтична и образователна практика.

Ключови думи: иновации, технологии, невроразвитийни нарушения, сензорни панели, контрол с поглед, мултисензорни подходи, когнитивно функциониране, социална интеграция, приобщаване

Справедливостта и социалната ефективност на елитаризираното средно образование в София

д-р Стойчо Русинов, СУ „Св. Климент Охридски“, студент в Стопански факултет, „Икономика“, София.

Резюме: Темата на доклада разглежда в съпоставителен и аналитичен план въпроса за справедливостта и ефективността на образователната система в България, в която след 7-ми клас се влиза в определени гимназии според определен бал. Разглежда се статистическото разпределение на този бал, повдига се въпроса за социалната справедливост и оптималност на тази конфигурация.

Ключови думи: социална справедливост, оптималност

Монтесори педагогика и социална компетентност в предучилищна възраст у нас - сравнително изследване и модел за нейното формиране

д-р Десислава Стоева, Диляна Иванова, СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по педагогика, София.

Резюме: Монтесори педагогиката набира все по-голяма популярност в България като подкрепя от местни власти за внедряване в общински детски градини и училища, както и на създаването на програми за обучение на учители в университети. Това определя и необходимостта от изследване на нейното приложение у нас.

През 2022-2023 г. в София бе проведено изследване сред 60 деца на 5-6-годишна възраст, техните учители и родители в Монтесори и в традиционни детски градини. Според данните, децата, обучаващи се в Монтесори среда, показват по-добри резултати в социалната си компетентност, което е в съответствие и с изводите от международни проучвания в тази област.

През 2024 г. бе проведено ново изследване (case study) в Монтесори детска градина, с използване на качествени методи, което описва по какъв начин Монтесори педагогиката допринася за формирането на социална компетентност на децата в предучилищна възраст у нас.

Вследствие бе предложен Модел за формиране на социална компетентност, включващ:

Подкрепяща среда, отговаряща на нуждите на децата.

- Разновъзрастови групи.
- Индивидуализирано педагогическо взаимодействие.
- Подкрепящи взаимоотношения между учители, деца и родители.
- Детската градина като част от образователната екосистема.

Изследването откри, че приложението на Монтесори педагогиката среща своите предизвикателства, лежащи на противоречието, съдържащо се в нормативната рамка у нас, в подкрепата на иновациите и същевременно им възпрепятстване.

Ключови думи: Монтесори педагогика, социална компетентност, предучилищна възраст, подкрепяща среда, образователна екосистема

Приложение на асистиращи технологии при ученици с дислексия: правни аспекти

д-р Полина Ставрева-Костадинова, Александра Чолакова, Икономически университет – Варна, експертпрограми и проекти Административен, Сектор „Управление на проекти“, Варна.

Резюме: Настоящият доклад разглежда интеграцията на асистиращите технологии като средство за подкрепа на ученици с дислексия в образователна среда, като поставя акцент върху правните аспекти, свързани с тяхното използване. Дислексията, призната за специфично нарушение на ученето, изисква индивидуализиран подход, гарантиращ равен достъп до образование, съгласно международни и национални нормативни документи като Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и Закона за предучилищното и училищното образование. Докладът изследва основните видове асистиращи технологии – текст-към-реч, приложения за планиране и организация и адаптирани образователни платформи, – и техният потенциал да преодолеят бариерите пред ученици с дислексия. Анализира се правната рамка, регулираща внедряването на тези технологии, включително изискванията за защита на личните данни, равнопоставеност и недискриминация. Представени са добри практики от българския опит и предизвикателства, свързани с практическото приложение на ниво общински политики. Заключениеето подчертава необходимостта от законодателни и институционални промени, насочени към насърчаване на иновациите в образованието и създаване на приобщаваща среда за всички ученици. Особено внимание се обръща на нуждата от обучение на учители и информираност на семействата за възможностите, които асистиращите технологии предлагат.

Ключови думи: асистиращи технологии, дислексия, приобщаващо образование, правна рамка

Корпусно-базирани подходи във фонологичните изследвания на детската реч

доц. д-р Диана Игнатова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, ръководител катедра „Логопедия“, София.

Резюме: Съвременните корпусно-базирани методи създават оптимални емпирични възможности за изследователите в сферата на психолингвистиката, клиничната лингвистика и логопедията. Те осигуряват бърз достъп до надеждни езикови данни от мащабни експериментални извадки, което улеснява процеса на обобщение и анализ в процеса на експериментални изследвания. Докладът представя информация за българска база данни в международната технологична системи за изследване на детския език CHILDES (Child Language DATA Exchange System), която съдържа аудиозаписи на продукцията на 60 български деца между 3-5 години. Аудиофайловете и транскрипциите им са вложени в корпус с названието PhonBank в рамките на международен крослингвистичен проект на тема „Крослингвистично изследване на деца със забавено фонологично развитие в ПУВ“, в който взеха участие 22 страни, в които се ползват общо 19 говорими езика. Данните от проучванията бяха подложени на сравнителни анализи, на базата на които се изведоха както универсални, така и езиково специфични особености в последователността и начина на овладяване на закономерностите на българския език на фонетико-фонологично равнище.

Ключови думи: корпусно-базирани методи, система "CHILDES" (Система за обмен на данни за изследване на детския език), типично и забавено фонологично развитие

ЧЕТВЪРТИ ПАНЕЛ: ИНОВАТИВНОСТТА - ФИЛОСОФСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

Реалността като основание на човешкото случване (фундаменталности и философски порив)

Румен Гатев, СУ „Св. Климент Охридски“, Исторически факултет, София.

Резюме: Темата поставя онтологическия дискурс в изследване на реалността, за която класическите и досегашните философски теории не са дали достатъчно ясно определение. Въпросът за реалността като въпрос за човешката наличност се изгражда върху проблема за битието като целева положеност или т. нар. телеологичност. Линията на размисъл обосновава схващането за мисълта като форма на биващо в действителността, която се представя за

фундаментална, доколкото тя е онтологична в многообразието на нейните определения, без да се концептуализира като единност във всеобщността. Това позволява реалността да се възприеме, първо, като онтологична форма изобщо, каквато следва да е понятие в себе си и за себе си, което, второ, следва да се приема във времевостта на неговите конкретни единични и общи (исторични) прояви, които от своя страна да са причина за разбиране на определеността на мисълта в нейната онтология – сама по себе си – или в реализацията си без цел „от, към и за“ битието, или поне в незнание за последната. Научни образци в работата са трудове на класически немски автори и съвременни български онтолози.

Ключови думи: Реалност, битие; онтология, българска философия, телеология, немска философия

Отражението на природата в строителството и архитектурата

д-р Виолетка Цолова, Софийска гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Христо Ботев“, учител, София.

Резюме: В доклада се разглежда търсене на модел за взаимодействие между предметите от отрасловата подготовка и природните дисциплини в обучението по строителство и архитектура. Хипотезата е, че създаването на бионични представи у учениците засилва наблюдателността, креативността, възприятията на природата и природните явления и грижата за опазването ѝ. Също е мотивация за задълбоченото им изучаване. Проведено е практически ориентирано изследване. Резултатът е: установяване и осъществяване на модел "Природните решения в строителството и архитектурата", който потвърждава хипотезата.

Ключови думи: бионика, биомиметика, бионична архитектура, биотек, строителство и архитектура

Философията между дебата и дискусията. Мястото на диалога в часовете по философия

Теодора Тодорова, 9 ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“, старши учител, София.

Резюме: Часовете по философия в училище, Формите на дебат и дискусия като начини да се формира светоглед. Традиционен и модерен поглед към тях. Дефинирането на философията през диалога. Теория и практика в класната стая и извън нея.

Ключови думи: Часове по философия, дебат, диалог, дискусия, съвременно иновативно образование

Невъзможното бъдеще през „призмата“ на несвършващото настояще

д-р Иван Бозуков, Софийска професионална гимназия по електроника „Джон Атанасов“, учител Методично обединение „Обществени науки“, София.

Резюме: Тезата ми е, че бъдещето никога не настъпва в главите на хората, преди да е „изкристализирало“ в настояще в сетивата им. Твърдя, че е така не само за хора без - или с недостатъчно – въображение, но и за едни от най-популярните автори на фантастична литература. Ще проверя валидността на тази хипотеза през откъси от три фантастични произведения: „Дюн“ (на Франк Хърбърт), „Еон“ (на Грег Бейр) и „Чун Куо“ (на Дейвид Уингроув). Настоявам, че във всяко от тях се описва не нова и непозната „писта“ на хипотетичното бъдеще, а някаква разкрасена версия на преживяваното настояще. Изводът ми: не можем нито да се предпазим от бъдещето, нито да го забавим, нито да го ускорим. Едничкото, което сме способни да правим по отношение на него, е да го преживеем в мига, когато вече е станало настояще. Затова всичките дългосрочни планове за развитие на каквото и да било не просто са обречени да бъдат зле преценени по необходимост, а биват конструирани в състояние на непреодолимо несвоевременна футуристична „слепота“.

Ключови думи: бъдеще, настояще, футуризм, фантастика, планиране

Създаване на иновативна реалност през идеята за ежедневно творчество

асистент Грета Гичева, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, магистър Философски факултет, Катедра „Философия“, София.

Резюме: "Ежедневното творчество" е момент от развитието на понятието за творчество, който следва по необходимост, като обогатява предходното разбиране за творчество - като само изящно, като изкуство на гения. "Ежедневното" запазва същностни характеристики на предходното, но и му противостои, защото разширява обхвата - творчеството вече не е само изкуство, а всяка (собствена) дейност или действителност, носеща елемент на иновативност. През "новото", което се мисли не винаги с оглед историята на човечеството, а и по отношение на действащата субектност, се създава и самосъздава иновативна реалност или иновативна субектност.

Ключови думи: ежедневно, творчество, дейност, действителност, реалност, създаване, самосъздаване, иновативна реалност, иновативна субектност.

Консултативната разумност при иновациите: съветът и новото

гл. ас. д-р Даниел Александров, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Философия“, София.

Резюме: Докладът представя философската идея и изследване върху консултирането - като процес, действителност и ангажимент. Представя се възможността консултативната грижа по иновациите да подкрепя разумността (в сферата на образованието, науките, обществото) в нейното израстване, осмисляне и действителност. Фокусът на доклада е върху приложението и навлизането на станала иновация - от една страна, имаме зачитане на субектната автономност,

човешки права и личност (с различните аспекти на това), а от друга страна, се показва развитието на съвместност, субектна действителност и всеобщност по отношение на иновативното постижение. Дават се примери от образованието, историята и дигиталните технологии.

Ключови думи: консултиране, иновация, субектност.

Творчество и съвременност

проф. д-р Веселин Дафов, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Философия“, София.

Резюме: Докладът обсъжда субектно-онтологическите основания на творчеството като създаване на създаването (по Александър Андонов, "Диалектичното мислене - новаторство и творчество"). Целта е да се покаже как творческата субектност е именно такава, доколкото в своето самосъздаване получава новото от нищото (в смисъл на "не от нещо друго, а от самото себе си"). В това самосъздаване възникват и: нови времена (ново време), нови пространства (ново пространство), нови количества, нови качества, нови отношения, които биват субектни време, пространство, количество, качество, отношение и т.н.

После се преминава към една следваща стъпка - съвременното се мисли не като простото успоредяване на две отделни времена, отнесени едно към друго външно, а като създаване на времена. Съвременността, като грижата за създаване на време, е резултат от проектното творческо.

"С-това-време" е само проектно-творящото субектно. Същото е и за "С-това-пространство", "С-това-количество", "С-това-качество", "С-това-отношение". Така "съ-времееността (съвременността)" е в грижата за възникване на времена, собствени за някоя творческа субектност. Така би следвало да има и думи за същото и спрямо пространства, качества, количества, отношение. Всички тези думи (например: съ-пространствоене, съ-качествоене, съ-количествоене, съ-отношениеене) по същество биха представлявали грижата за възникване на творческото.

Така "съвременността" престава да бъде мислена като едновременност или съвпадение на времеви отрязъци в предметния смисъл на думата (като физическо време), и преминава в съвременност, в което времето е станало одухотвореността на творческо-проектната субектност.

Ключови думи: Онтология, субектност, творчество, проект, време, пространство.

**14 ФЕВРУАРИ 2025 Г. (ПЕТЪК) СОФИЯ, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“,
ПОСТЕРНА СЕКЦИЯ**

ПЪРВА СЕСИЯ: ДОБРИ ПРАКТИКИ, ПРОЕКТИ И ИНОВАТИВНИ ИДЕИ В УЧИЛИЩЕ

Гражданско образование с елемент на визуални изкуство – иновативна кооперативна дейност за работа с изображения

гл. ас. д-р Евелина Иванова-Варджийска, СУ "Св. Климент Охридски", Философски факултет, катедра „Философия“, София.

Резюме: Докладът/Научното съобщение представя резултата от работата на училищна лаборатория за иновации "Кинообразование и гражданско образование" в рамките на проект на МОН "Иновации в действие". Лабораторията разработи модел за иновативна кооперативна дейност за работа с изображения, чрез която може да се практикува гражданско образование с елементи на визуални изкуства отвъд предметните граници и във всяка образователна степен. Споделят се теоретичните извори за разработването на този модел, процеса на разработване, конкретните готови инструкции и се дават сведения за апробирането на дейността в рамките на лабораторията в периода ноември 2023-май 2024 г.

Ключови думи: гражданско образование, модел за иновативна дейност, визуални изкуства

Добри практики, проекти и иновативни идеи в областта на природните науки

*д-р Галя Петрова, НУЦТИ, СУ „Св. Климент Охридски“, НУЦТИ, EMBL Teacher Ambassador, София
Стефан Петров, ИМБ-БАН, EMBL Teacher Ambassador.*

Тема: Добри практики, проекти и иновативни идеи в областта на природните науки

Резюме: Ангажирането на учениците с атрактивни и креативни дейности чрез инструментите на науката и изкуството представлява успешна стратегия за формиране на трайни знания и умения, креативност и импровизация. Този подход е предпоставка за успешна мотивация, тъй като създава емоционална среда, възможност за самооценка, критично отношение и надграждане на постигнатите резултати. Синергията между наука, изкуство и образование е представена в настоящия проект като стратегия за приобщаване на учениците в прогимназиален и гимназиален етап към активно

участие в учебния процес по природните дисциплини.

Ключови думи: добри практики, иновативни идеи, природни науки

Приложение на графичните техники и генеративния изкуствен интелект в обучението на деца със специални потребности за насърчаване на творческо и личностно развитие

Александра Чолакова, Център за специална образователна подкрепа, специален учител, Варна.

Резюме: Тази постерна сесия разглежда възможностите на графичните техники, включително традиционни и дигитални, при работа с деца с обучителни трудности. Фокусът е върху използването на визуални инструменти за развитие на когнитивни и емоционални умения, стимулиране на креативността и улесняване на ученето. Представени са примери за техники като рисуване, работа с графични таблети и интерактивни приложения, които подпомагат визуализацията и разбирането на сложни концепции. Специално внимание се отделя на адаптивните дигитални технологии, които позволяват индивидуализиран подход и активен ангажимент на децата. Сесията цели да покаже как графиката може да бъде ефективен инструмент за интеграция и подкрепа в образователния процес.

Ключови думи: Графични техники, Дигитални технологии, Обучителни трудности, *Индивидуализиран подход*

Подготовка на учителите за развитието на AI в образованието като иновативен актив – Проект PAIDEIA

д-р Анелия Андреева, Национален инспекторат по образованието, директор ИФ, Етнология, София.

Резюме: Проектът PAIDEIA е новаторска инициатива, финансирана от Европейската комисия чрез Европейската агенция за образование и култура (EACEA). Нашата мисия е да революционизираме образованието чрез интегриране на изкуствен интелект (AI) в преподаването и ученето, овластяване на преподавателите и подобряване на резултатите на учениците. Изкуственият интелект променя нашия свят и образованието не прави изключение. От персонализирано обучение до иновативни инструменти за преподаване, AI предлага безпрецедентни възможности за подобряване на образователните практики. Въпреки това, за да впрегнат пълния си потенциал, учителите се нуждаят от правилните знания и умения.

Ключови думи: изкуствен интелект, персонализиране на обучението, образователни практики, подготовка на учителите, подобряване резултатите на учениците

Проект „Преоткрий себе си“ на БМЧК-София, финансиран по Програма за развитие на иновации и добри практики по приоритетни дейности на БМЧК и как чрез него успешно въведохме темата за психично здраве между доброволци и ученици

Невелина Стойнева, Стояна Джакова, Български младежки Червен кръст – София.

Резюме: Проект „Преоткрий себе си“ беше възможността на екипа ни да работи върху темата за психичното здраве. За пръв път в БМЧК се обръща такова внимание на темата, като с общи усилия разработихме ателиета, информационни материали и събития по темата, насочени, освен към доброволците ни, и към всеки с интерес. Ще разкажем за това как той се зароди и как от идея стана на младежка инициатива, задвижена от доброволци. Ще споделим за процеса на реализиране на дейностите и резултата от проекта върху участващите.

Ключови думи: Доброволчество, младежка инициатива, психично здраве, екипна работа, развития, изграждане на общност, информираност.

Проект „Проекции на „Философия с деца“ в детските градини, началните и основните училища: иновации във философията, гражданското образование и училищния живот“

гл. ас. д-р Цена Желязкова Стоева, СУ „Св. Климент Охридски“, ФФ, Катедра „Философия“, София.

Резюме: Представя се текущата работа по проекта, който изследва и анализира проекции, произтичащи от предлагането (като допълнителна образователна дейност) и осъществяването на основната иновация в проекта – философски сесии с деца и ученици в предучилищен, начален, основен етап, по метода „Философско чудене“. В проекта се осветяват перспективи за развитие на съответните образователни етапи и учебни области, а и на философията като дължаща още повече практико-приложни действия в помощ на училищната общност и колегия; и на родителите и семействата.

Замисълът на проекта се основава на теоретико-приложни разработки на изследователите по света и в България, в областта на философия с деца и гражданско образование.

Ключови думи: Иновация, Философия с деца, Философско чудене, допълнителна образователна дейност

ВТОРА СЕСИЯ: ДОБРИ ПРАКТИКИ, ПРОЕКТИ И ИНОВАТИВНИ ИДЕИ В ОБЩЕСТВОТО

Портал към иновативните компетентности – представяне на проект „Навигатори на бъдещето“, СУ

гл. ас. д-р Деница Хинкова, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Публична администрация, София.

Резюме: Постерно представяне на резултатите от проект „Навигатори на бъдещето“, ФНИ, СУ – осъществен в периода март-декември 2024 г., съвместно със студенти от Катедра Публична администрация, Философски факултет. Проектът акцентира върху уменията за 21 век, иновативните компетентности и практическите обучения за студенти в сферата на иновациите в публичната сфера.

Ключови думи: иновации, компетентности, публична сфера, умения, студенти

Концепция и физическо пространство „Генератор“ – център за дизайн, култура, нови практики и сътрудничество в София

Бояна Гяурова, Адриана Андреева, Студио Комплект, София.

Резюме: Комплект е сред основателите на първия център за дизайн, култура, нови практики и сътрудничество в София - Генератор. Мястото отваря врати през лятото на 2017 г. и продължава своето съществуване до пролетта на 2020 г. Комплект има водеща роля в изграждането на съдържание, обвързано с темата дизайн и различните му проявления и приложения за по-добър начин на живот. Формати като Дизайнът Е, Мелба на живо, Дизайн клас, Социален клуб, Как да и CreativeMornings Sofia са само част от идеите ни, които намериха реализация в пространството чрез различни партньорства с местни и международни участници.

Генератор е както концепция, така и физическо пространство. Концепцията на Генератор е чрез дизайн да генерира идеи, експерименти, както и конкретни решения и преживявания, които провокират иновации и добавят стойност към живота и обществото ни. Пространството носи вдъхновение, дава поле за съвместни проекти и обмяна на знание и опит на хора от творческата общност, бизнес общността и публичния сектор. Генератор продуцира, организира и е домакин на разнообразни събития, изложби, работилници и дискусии, с които представя дизайн, дизайн фокусирана култура, креативност, нови технологии и иновации.

Ключови думи: дизайн център, иновации, връзка творческа общност, бизнес и публичен

50 години Къща музей „Христо Г. Данов“ като пазител на традицията и с поглед в бъдещето

Радка Ангелова, Регионален исторически музей – Пловдив, Къща музей „Христо Г. Данов“, уредник, Пловдив.

Резюме: Целта на участието ни в това събитие е да представим една голяма част от възможностите, които предоставя къща музей „Христо Г. Данов“ със своето разположение в старинната част на красивия град Пловдив; с градината и дворното си пространство; с експонатите, изложени в залите му, благодарение на които оживяват факти и процеси от времето на Българското възрождение и на началното съществуване на българската държава. Бихме искали да споделим и част от опита си - дейности, които ние, служителите на къщата музей, инициираме по различни поводи, както и да намерим в лицето на вашата организация и участниците в това събитие нови приятели и съмишленици.

Ключови думи: музей, образование, общност, култура, Христо Г. Данов, Пловдив, книги, учебници, игра, творчески работилници

Жената спортистка – между ‘update’ и ‘delete’

доц. д-р Боряна Ангелова-Игова, Национална спортна академия „Васил Левски“, Педагогика, сектор: Философия и социология на спорта, София.

Резюме: В тази постер ще се опитам да проследя метаморфозата на тялото на жената спортистка, етапите на нейното развитие до края на професионалния ѝ път, когато тялото ѝ вече се смята за ненужно, а обществото е безразлично към полученото се „друго“ същество, което довчера е будило възхита и „национална гордост“. От интерес са и интервенциите, към които спортистката е принудена да прибегва, за да запази работата, достойнството и престижа си. Излизането от дисциплиналната машина на спорта за спортистката е равно на огромна загуба и безпътница. Следователно спортистките са принудени да прекриват много повече граници, за да останат на върха. Какви са иновативните практики, които са приложими в спорта и възможностите за "двойна кариера", са също обект на това изследване.

Ключови думи: философия на спорта, остаряване, женски спорт

Изкуственият интелект в психологията на творчеството: Подходи на изследване и научни предизвикателства

докторант Елица Станева-Бритън, Институт за изследване на населението и човека – БАН, Докторант Психология, секция „Психология на личността и когнитивна психология“, София.

Резюме: Творчеството като катализатор за индивидуално развитие и обществени иновации заема водещо място в психологическите изследвания, като през последните години психологията на творчеството се фокусира специално върху използването на изкуствения интелект (ИИ). Настоящият литературен обзор по темата за ИИ в психологията на творчеството откроява както положителните ефекти на ИИ, така и рисковете, които използването на тези технологии

носи. Илюстрирани са следните основни подходи на изследване на ИИ в творчеството: 1) по отношение на помощната функция на ИИ в креативните индустрии; 2) ролята на ИИ в образованието и развитието на творческия потенциал в образователен контекст; 3) преживяванията на начинаещи и утвърдени творци при използването на ИИ инструменти; 4) сравнение на ИИ продукти с тези, създадени от исторически значими творци. Наред с това в психологията на творчеството се извеждат и множество етични въпроси за зависимостта на твореца от ИИ, ролята на авторството Now create your own Jotform PDF document – It's Free Create your own PDF Document 1 и проблема за автентичността при възприемането и оценяването на творчеството. Очертават се и противоположни прогнози за бъдещето на сътрудничеството на човек с ИИ в творческата дейност: ще продължи ли развитието на ИИ като сътрудник на човека в сферата на креативността и иновациите или ИИ ще сложи край на човешкото творчество?

Ключови думи: Психология, творчество, изкуствен интелект, етика, авторство

Консултативна грижа и договаряне на/за проектност/проективност

Иван Кирков, учител по Философия, 164 Гимназия с преподаване на испански език „Мигел де Сервантес“, София.

Резюме: Дискутира се отличаването и грижата за субектността на проектната отговорност. Ще се отбележат разлики в отговорността: за „предметността“, за средствеността и за субектността на проектното същество. Ще се допусне, че проектната/проективната отговорност е субектност/субектно достойнство на проектното същество и в този смисъл е "негова" (авторова). С консултативна грижа и договаряне/споразумяване на стандарт за конкретна проектност/проективност, с което и договаряне за проектност/проективност, проектната отговорност изглежда "става" най- субектно. Отличават се постижения , с които се помага в тази грижа: субектна отговорност, онтологизиране на творчески проекти, компетентност за творчество (Андонов: 1988; 2003; 2022); договаряна на стандарт, проектно същество, сесионално битие, проектория, (Дафов: 2003; 2018; 2022), принципи на проекта, (Митренцева: 2003), субектно достойнство (Желязкова-Стоева: 2017, 2018); грижа за консултативната разумност като проективност (Александров: 2023, 2024).

Ключови думи: творчески проект, отговорност, субектност, проектория

Провеждане на съвместен урок по история и география на тема „Предколумбови цивилизации в Латинска Америка“ за 11.клас

Димитър Янакиев, Никола Николов, 164 Гимназия с преподаване на испански език "Мигел де Сервантес"

Резюме: Провеждането на съвместен урок носи своите позитиви за разнообразяването на учебния процес. При наличието на повече от един учител в класната стая учениците по-трудно губят концентрация, защото трябва да отместват погледа си към говорещия преподавател. Заедно с това такъв тип преподаване подпомага повишаването на вниманието, провокира учениците да следят урока и да участват, както и развива междупредметните връзки.

Ключови думи: учебен процес, концентрация, междупредметни връзки, съвместен урок.

14 ФЕВРУАРИ 2025 Г. (ПЕТЪК) СОФИЯ, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
КРЪГЛА МАСА: ТВОРЧЕСКИ ПОСТИЖЕНИЯ, ГЕНЕРАТИВНИЯТ ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ И ЛИЧНОСТНОТО
РАЗВИТИЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС
ОРГАНИЗИРАНА ОТ НУЦТИ И РУО- СОФИЯ- ГРАД

ПЪРВА СЕСИЯ

Личност и органонно мислене. Питащото и битието

проф. д-р Веселин Дафов, СУ „Св. Климент Охридски“, ФФ, катедра „Философия“, София.

Резюме: Застъпва се тезата, че ИИ ни предоставя възможности за усилване на мисленето през разширяване и усилване на неговата органика, но все още не се отнася до собствено субектния характер на мислещото, като снемашо всеобщо противоречивото на собствената си действителност.

Ключови думи: Онтология, изкуствен интелект, мислене, субектност.

Етически въпроси пред Изкуствения интелект

доц. д-р Силвия Кръстева, ЮЗУ "Неофит Рилски", катедра „Философски и политически науки“, Благоевград.

Резюме: В проектирането на ИИ възниква необходимостта да си отговорим на въпроса за етическите му измерения. На първо място е използването му за творчески и дори рутинни дейности, които поставят проблема за авторството и легитимността на създадения с помощта на ИИ продукт. Но не по-малко важен е въпросът за обучението на ИИ и доколко той може да се ангажира с етически и ценностни решения. Какъв ще бъде генералният ИИ – ще може ли той да развие етичност и една по Кантиански морално-практическа саморегулативност?

Ключови думи: Етика на ИИ, авторство и ИИ, Кант, съвременен хуманизъм, ценности

Съзнание в изкуствения интелект

д-р Петър Зарев, Национален инспекторат по образованието, външен инспектор, ИФ, катедра „Етнология“

Резюме: Въпросът дали системите с изкуствен интелект могат да бъдат съзнателни е все по-належащ. Напредъкът в AI е изумително бърз и водещи изследователи се вдъхновяват от функциите, свързани със съзнанието в човешкия мозък, в усилията си за по-нататъшно подобряване на възможностите на AI. Трудният проблем е да се обясни как материята може да породии субективно преживяване. Как физическа система като мозъка генерира съзнание? Как може да се различи вкусът на ванилия от миризмата на лавандула чрез модели на невронна активност? Как мозъкът, физически обект, създава нефизически същности като ценности, цел, смисъл, чувства или мисли?

Ключови думи: науката и нейните граници, проблемът на съзнанието, преход от несъзнавано към съзнание, ценностна система и AI

Проблеми за развитие на цифровото мислене, идентичност и персонализация в изследователско-творческото мислене и образователния процес

доц. д-р Николай Атанасов, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, катедра „История и философия“, Бургас

Резюме: Нови проблеми и предизвикателства за развитието на мисленето и познанието са огромния информационен цифров ресурс и преобразованията за неговото използване в социално-икономическия живот и образованието. Основен въпрос за търсенето и приложенията на различни решения изисква универсален когнитивен подход на основата на нови логическо-ценностни модели, решения и приложения, чиято същност има интер- и мултидисциплинарен характер

Ключови думи: цифрово мислене, цифрова идентичност и цифрова персонализация

Образователни политики за училищно творчество и иновации в сферата на изкуствения интелект

Боян Дафов, Институт GATE, СУ „Св. Климент Охридски“, младши изследовател (R1), София.

Резюме: В рамките на изказването ще се направи опит да се предложи подход към образователния процес, насочен към пълноценното използване на изкуствения интелект, отивайки отвъд двете основни, противостоящи си гледни точки по въпроса. От една страна догматичното разглеждане на генеративния изкуствен интелект като задължително „пречещ“ на образователния процес, и от друга страна едностранчивото разглеждане на изкуствения интелект като неизбежна даденост, с която е необходимо да се „съобразяваме“.

Ключови думи: изкуствен интелект, образователни политики, творчество, иновации

Възприятия на учителите за изкуствения интелект в образованието: Резултати и препоръки от проект „ПАЙДЕЯ“ (международно изследване)

Цветан Цветански, Сдружение "Център за образователни инициативи", София.

Резюме: Ще бъдат представени резултатите от мащабно изследване, проведено в рамките на проект

ПАЙДЕЯ, с участието на 7 европейски държави: Белгия, България, Ирландия, Италия, Испания, Турция и Малта. Проучването включва над 700 респонденти в анкетите и 70 участници във фокус групи, които предоставят данни за възприятията на учителите относно изкуствения интелект и неговото въздействие върху образованието по отношение на планиране на учебния процес, преподаване, повишаване на ангажираността на учениците, прилагане на автоматизирано оценяване и предоставяне на обратна връзка, както и подпомагане на административни задачи. В допълнение ще бъдат разгледани препоръките, дефинирани в рамките на проект ПАЙДЕЯ, които адресират необходимостта от разработване на национални и европейски политики за ефективна и етична интеграция на изкуствения интелект в образованието.

Ключови думи: Изкуствен интелект (ИИ); Анкетно проучване и фокус групи; Възприятия на учителите; Интеграция на ИИ; Обучение и развитие на учителите

ВТОРА СЕСИЯ

Употребата на генеративен изкуствен интелект в обучението по книгоиздаване в образователна степен "бакалавър"

гл. ас. д-р Юлия Йорданова-Панчева, СУ „Св. Климент Охридски“, ФЖМК, катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“, София.

Резюме: Изказването тематизира употребата на генеративния изкуствен интелект във висшето образование и по-специално в обучението на студенти по книгоиздаване. Целта на изказването е да се изтъкнат методическите възможности, които предоставя генеративният изкуствен интелект в областта на висшето образование и по-конкретно в обучението на бъдещи книгоиздатели. Идеята е да се разграничат автоматизираната продуктивност на генеративния изкуствен интелект и творческата работа на естествения интелект при създаването на художествени текстове и книги.

Ключови думи за кратко изказване: генеративен изкуствен интелект, творчество, литература, книгоиздаване, обучение

Използването на изкуствен интелект от студентите по дентална медицина с цел обучение и лечение

ас. Александър Найденов, Медицински Университет – София, ФДМ/ ЧОУ „Томас Едисън“, София.

Резюме: Генеративният изкуствен интелект следва да бъде разгледан като възможност за създаване на текст и/или двумерни/триизмерни изображения. Във факултета по дентална медицина сме добре запознати с възможността студентите ни да използват изкуствен интелект за подпомагане процеса на обучение. Наблюдаваме и голям недостатък във възможността за интерпретация на данните, генерирани от ИИ, както и затруднения в комуникацията от гледна точка на инпут данните към ИИ. Съответно е нужно студентите да бъдат запознати как да използват такъв тип инструмент като ИИ за обучение. Отделно може да съобщим за новосъздаден от нас ИИ, генериращ триизмерни изображения с оглед на лечение с дентални импланти и моделирането на изкуствени корони върху тях - първи подобен ИИ създаван за тази специфична цел в света.

Ключови думи : Изкуствен интелект, дентална медицина, генериране на текст/изображения

Приложение на графичните техники и генеративния изкуствен интелект в обучението на деца със специални потребности за насърчаване на творческо и личностно развитие

Александра Чолакова, Център за специална образователна подкрепа, Варна.

Резюме: Графичните техники, комбинирани с генеративен изкуствен интелект, предлагат иновативни решения за обучението на деца със специални потребности. Чрез творчески задачи децата развиват когнитивни и емоционални умения, стимулира се тяхното въображение, а сложни концепции стават по-лесни за възприемане. Генеративният AI също така улеснява преподавателите, предоставяйки нови ресурси за интерактивно и ангажиращо обучение.

Ключови думи: Графични техники, Творчество, Интерактивно обучение

Иновативни решения чрез прилагане на технологични средства при деца със специални образователни потребности

доц. д-р Пенка Шапкова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, София.

Резюме: Представяне на различни иновативни приложения и мултисензорни подходи, адаптирани педагогически методи, както и сензорни панели, контрол с поглед и различни адаптиране приложения, които подпомагат комуникацията и ученето при децата с невдоразвитийни нарушения. Примери от образователната практика и нови възможности за стимулиране на творчеството, когнитивното функциониране, социална интеграция и приобщаване.

Ключови думи: иновации, технологии, сензорни панели, социална интеграция, приобщаване

Възможности за прилагане на генеративния изкуствен интелект като асистираща технология: подкрепа за творческите постижения и личностното развитие на ученици с дислексия

д-р Полина Ставрева-Костадинова, Икономически университет – Варна, експерт програми и проекти, Варна

Резюме: Генеративният изкуствен интелект (ГИИ) представлява иновативен подход за подкрепа на ученици с дислексия, като съчетава технологични решения за преодоляване на когнитивните предизвикателства с възможности за стимулиране на творческите постижения и личностното развитие. Инструменти като текст-към-реч, автоматизирано генериране на текстове и адаптивно визуално съдържание допринасят за улесняване на изразяването и развитието на креативни умения. Тези технологии не само премахват бариерите пред ученето, но също така повишават самооценката и мотивацията на учениците. Използването на ГИИ изисква внимателно съблюдаване на етичните принципи и правната рамка, за да се осигури защита на личните данни и равен достъп в образователния процес.

Ключови думи: генеративен ИИ, дислексия, асистиращи технологии, образователна адаптация

Умения за устойчиво кариерно развитие във високо конкурентна среда

Чавдар Влъчков, Директор Стратегически Трансформации, K Tata Consulting Services - Europe, Брюксел

Резюме: Фокус върху изграждането на меки умения и управление на стреса и напрежението, преди утвърждаването на поведенческите модели. Акцент върху развиването на личен стил и подход, както и върху използването на изкуствен интелект за идентифициране и усъвършенстване на индивидуални комуникационни умения.

Ключови думи: Устойчиво кариерно развитие, меки умения, индивидуален подход при формиране на поведенчески модели.

HFEEDER – хранилка и поилка за животни с изкуствен интелект (ученически проект)

Мартин Петров, СУ „Л. Каравелов“, Добрич.

Резюме: Представяне на ученическия проект HFEEDER – интелигентна хранилка и поилка за животни. Ще се разгледат етапите от проучването, проектирането и реализацията до маркетинга и монетизацията, подчертавайки интеграцията на изкуствен интелект и развитието на личностни умения.

Ключови думи: изкуствен интелект, hfeeder, проучване, проектиране, маркетинг, личностно развитие

15 ФЕВРУАРИ 2025 Г. (СЪБОТА) СОФИЯ, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ПЕТИ ПАНЕЛ: ДИГИТАЛНАТА РЕАЛНОСТ И ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ

Генеративният изкуствен интелект като инструмент на творческия естествен интелект в правенето на литература и книги

гл. ас. д-р Юлия Йорданова-Панчева, СУ „Св. Климент Охридски“, ФЖМК, катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“, София.

Резюме: Докладът тематизира използването на генеративния изкуствен интелект в създаването на художествени текстове и книги, както и в образователните процеси, свързани с тях. Идеята е да се разграничат автоматизираната продуктивност на генеративния изкуствен интелект и творческата работа на естествения интелект при създаването на литература и производството на книги.

Ключови думи: генеративен изкуствен интелект, творчество, литература, книгоиздаване, обучение

Изкуствен интелект, дигитални неравенства и образователни предизвикателства

гл. ас. д-р Стефан Марков, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ / БАН, ИФС, секция „Стратификация, неравенства и мобилност“, София.

Резюме: В условията на все по-бързо развиващи се и навлизащи в публична употреба системи с генеративен Изкуствен интелект нови измерения на „дигиталните неравенства“ започват да стават видими и значими. Те се характеризират с уникални бариери пред достъпа и ефективното използване на ИИ. Ефективното взаимодействие с ИИ модели изисква също специфични умения и нагласи, категориално надхвърлящи традиционната дигитална грамотност. Новите технически предизвикателства крият потенциални рискове от задълбочаване на съществуващите дигитални неравенства, особено в образователен план, но също така и възможности за тяхното бъдещо преодоляване чрез проактивни и всеобхватни политики от страна на правителства, образователни институции и частния сектор. Макар ИИ да предлага възможности за демократизиране на образованието и преодоляване на социално-икономическите различия, изследователите предупреждават за рискове и подчертават значението на инклузивни, ориентирани към човека подходи. За да се максимизират ползите от потенциала на ИИ в образованието, е от решаващо значение и междудисциплинарното сътрудничество между педагози, технолози и политици. Взаимовръзката между ИИ, образование и социална справедливост създава нуждата от разработване на отговорни стратегии за интеграция, които дават приоритет на включеността и етичните съображения. В доклада ще бъдат представени в резюме описаните тенденции, като те ще бъдат същевременно илюстрирани с изследвания и наблюдения от практическа работа със студенти.

Ключови думи: Изкуствен интелект, дигитални неравенства, дигитална грамотност, алгоритмична грамотност

Персонализация на обучението чрез AI технологии – предизвикателство или реалност

гл. ас. д-р Красимир Костов, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, катедра „Социална педагогика и социално дело“, София.

Резюме: Съвременната обществена действителност е бързо променяща се, а AI технологиите намират приложения във всяка човешка дейност, в т.ч. и образованието. Затова персонализацията на обучението чрез AI обещава да адаптира традиционното образование към индивидуалните потребности на обучаваните. Въпреки това, внедряването им среща редица трудности, свързани с етични въпроси, защита на лични данни, липса на човешкия фактор, който е ключов и предоставя емоционална връзка между обучаващ и обучаван и др. Генеративните изкуствени модели предоставят редица възможности, но въпросът дали персонализираното обучение е реалност или предизвикателство зависи от способността на заинтересованите страни.

Ключови думи: персонализирано обучение, AI технологии, иновации

Дигитален капитал, човешки права и регулации в изкуствения интелект

Боян Дафов, Институт GATE, СУ „Св. Климент Охридски“, младши изследовател (R1), София.

Резюме: В рамките на доклада авторът ще представи теоретико-философски прочит на понятието „дигитален капитал“ от гледна точка на класическата теория на Карл Маркс за капитала. Това ще ни позволи да проследим доколко е коректно използването на това понятие за дигиталната реалност и това, което широката общественост нарича „изкуствен интелект“, и отнасянето на рамките за разсъждаване относно класическия капитал с дигиталния такъв. След като бъде положена тази теоретична основа, въпросът ще бъде отнесен към един от най-актуалните и широко обсъждани въпроси, свързани с необходимостта от (не)-регулиране на изкуствения интелект. Към този въпрос ще бъде подхотено от гледна точка на историко-философските основания на различните схващания за понятието „човешки права“ в Европа, САЩ и Китай. Така представените фундаментални концепции, съпътстващи въпросите, свързани с изкуствения интелект, ще дадат възможност за сериозна академична дискусия относно възможностите, ограниченията и перспективите за творчество, иновации и предприемачество в сферата на изкуствения интелект, както и ще дадат повод за разсъждения относно това, доколко зависими са тези въпроси от социалния, политически и културен контекст, в който се схващат.

Ключови думи: изкуствен интелект, дигитален капитал, човешки права, регулации, иновации

Влияние на само-осъзнатостта на лидера върху вътрешната мотивация на последователите. Резултати от емпирично изследване на автентично лидерство

докторант Милена Хаджииванова, Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, ФФ, Катедра Трудова, организационна и икономическа психология, София.

Резюме: Докладът изследва ролята на самоосъзнатостта като ключова характеристика в модела на автентично лидерство и нейната връзка с вътрешната мотивация на последователите. Самоосъзнатостта е представена като основен компонент, който подпомага лидерите в изграждането на доверие, прозрачност и емпатия. Тази връзка стимулира последователите да бъдат мотивирани на базата на своите лични ценности и цели, а не на външни стимули. Емпиричното изследване използва стандартизирани въпросници за оценка на лидерски характеристики и мотивационни фактори. Анализът показва, че само-осъзнатите лидери вдъхновяват последователите чрез показването на своя човешки образ – през уязвимост и лична автентичност, което създава среда на доверие и личностно развитие. Практическите насоки, предложени в доклада, включват разработване на обучителни програми, насочени към самоосъзнатостта и автентичността като основополагащи елементи на лидерството. Изводите подчертават важността на психологическите аспекти на лидерството за вътрешната мотивация на последователите.

Ключови думи: лидерство (Leadership); автентично лидерство (Authentic Leadership); самоосъзнатост (Self-awareness); вътрешна мотивация (Intrinsic motivation); уязвимост (Vulnerability); емпатия (Empathy)

7 ключови характеристики и нагласи в нов модел за автентично лидерство

докторант Милена Хаджииванова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФФ, катедра „Трудова, организационна и икономическа психология“, София.

Резюме: Постерът представя актуализиран модел на автентично лидерство, състоящ се от седем ключови характеристики: самоосъзнатост, ангажимент към самоусъвършенстване, надеждност и интегритет, уязвимост, емпатия, овластяване на другите и водене чрез мисия. Тези характеристики подчертават ролята на автентичността в стимулирането на вътрешната мотивация на последователите. Чрез визуализация на модела и обобщение на основните емпирични находки, постерът демонстрира значимостта на тези лидерски нагласи за изграждане на доверие и вдъхновение. Представените резултати предлагат основа за практически насоки и по-нататъшни изследвания в областта на лидерството.

Ключови думи: Автентично лидерство (Authentic leadership); Самоосъзнатост (Self-awareness); Нагласа за развитие (Growth Mindset); Вътрешна мотивация (Intrinsic motivation); Емпатия (Empathy)

ШЕСТИ ПАНЕЛ: ИНОВАЦИИ И ПРИЛОЖЕНИЯ НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ

Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект – креативни, семиотични и наративни аспекти

проф. дн Христо Кафтанджиев, СУ „Св. Климент Охридски“, ФЖМК, катедра „Комуникации, връзки с обществеността и реклама“, София.

Резюме: Целта на доклада е да анализира в приятна и визуализирана форма семиотичните и креативните аспекти на масовите и маркетинговите комуникации на основата на най-доброто от световната практика. Структурата на доклада е следната: Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на креативността; Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на алфаветиката като семиотична дисциплина; Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на семантиката като семиотична дисциплина; Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на синтактиката като семиотична дисциплина; Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на прагматиката като семиотична дисциплина; Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект от различните гледни точки на наративната теория (стори телинга); Масовите и маркетинговите комуникации, генерирани от изкуствения интелект и тяхното приложение в образователните практики.

Ключови думи: комуникация, изкуствен интелект, семиотика, наратив, творчество

Онтология на Изкуствения интелект – резултати по проект към ФНИ „Център за изследване на виртуалната реалност

доц. д-р Силвия Кръстева, Югозападен университет "Неофит Рилски", Философски факултет, катедра „Философски и политически науки“, Благоевград.

Резюме: Докладът ще представи изследователските резултати от проекта, реализирани в заложените тематични модули. Една от основните цели е да се осмисли и изведе философската теория на ИИ, която е изключително актуална и все още стои проблематично за съвременните философи и хуманитари. В центъра се изправят въпросите за онтологията на изкуствения интелект – каква е неговата реалност, може и да гледаме на него като на субект, би ли могло той самият да

еволуира да субектна инстанция, каквито са най-смелите търсения и прогнози в настоящия момент, станали известни като Генерален ИИ (AGI). Оттук ще се представят изследователските резултати в проблематизирането на генеративния интелект до възможности за творчество, за продуктивност в познанието, за параметрите на една „жива“ и цялостна субектност, в общата рамка на измерване и системност на отнасянето естествен – изкуствен интелект.

Ключови думи: теория на ИИ, онтология на информацията, естествен интелект, машинен интелект, генерален ИИ

Изкуствения интелект (ИИ) катализатор на организационното учене и иновациите

Добрин Добрев, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, редовен докторант Организационна психология, София.

Резюме: Целта на настоящия доклад е да изследва взаимовръзката между изкуствения интелект (ИИ) и организационното учене чрез систематичен обзор на литературата и качествени изследвания, включващи интервюта с лидери и експерти в сферата. ИИ се разглежда като ключов фактор за ефективността и иновациите в организациите. Организационното учене играе централна роля в успешното внедряване на ИИ технологии, подчертавайки необходимостта от цялостни програми за обучение и ефективни системи за управление на знанията. Използваният метод включва систематичен преглед на изследвания, публикувани между 2020 и 2024 г., и качествен анализ на интервюта с експерти. Анализът показва, че успешната интеграция на ИИ е тясно свързана с културата на иновации и организационната гъвкавост. Основните теми, идентифицирани в литературата, включват повишена ефективност, подобро вземане на решения, непрекъснато учене и управление на знанията. Емпиричните изследвания показват, че лидерите трябва да създават иновационна култура, да инвестират в продължаващо обучение и да насърчават споделянето на знания за успешна интеграция на ИИ. Резултатите имат ценни практически и теоретични приложения в следващи изследвания и организационната практика, подчертавайки важността на стратегическото планиране и организационното учене за оптимално прилагане на изкуствения интелект.

Ключови думи: изкуствен интелект (ИИ), организационно учене, иновации, организационна психология, методи за организационно учене

Възможности за използване на изкуствен интелект при провеждане на лицево-челюстна идентификационна експертиза

Капитан II ранг доц. д-р Живко Йорданов, доц. д-р Христо Павлов, ВА „Г. С. Раковски“, Факултет Командно-щабен, Военноморски сили, София.

Резюме: През последните години се говори изключително много за развитието и възможностите на изкуствения интелект. Някои дори смятат, че изкуственият интелект може да измести човешкия фактор в криминалистичната експертиза. Но, доколко е постигнат изкуствен интелект, който изцяло, чрез отворен алгоритъм, да се самообучава и изпълнява подобна човешка дейност и доколко може да бъде полезен в криминалистичната техника и тактика? В настоящия доклад ще разгледаме възможността изкуствен интелект да се използва при разпознаване и идентифициране на лице чрез лицево-челюстна експертиза.

Ключови думи: криминалистика, изкуствен интелект, съдебни експертизи, идентификация

Дигитализацията и внедряването на изкуствения интелект в здравеопазването: възможности и рискове

д-р Иван Колев, БАН, изследовател (постдокторант) Институт по философия и социология, секция „Етически изследвания“, София.

Резюме: Докладът цели да обобщи възможностите и рисковете, криещи се зад дигитализацията и внедряването на ИИ в здравеопазването. Прегледът на академичната литература показва противопоставяне между технофилския ентузиазъм и консервативната опозиция, алармираща за предизвикателства, които, поради своята хетерогенност, предвещават различни хипотетични сценарии на развитие пред сектора.

Облекчаването на бюрократичните процедури, благодарение на ИИ, би спомогнало за подобряването на комуникацията между лекарите и пациентите. Другата перспектива говори за появата на нов субект, влияещ върху решенията на лекарите и връзката с пациентите – машините/алгоритмите. За анализа на тази нова тенденция концептуално ефективна е зараждащата се социология и философия на алгоритмите/ИИ.

В текста чрез примери се разглежда потенциалът на ИИ като сила, способна чувствително да помогне в диагностиката, превенцията и лечението на сложно протичащи заболявания, включително и като стимулира персонализираната медицина. Изкристализират и други въпроси. Застрашена ли е лекарската професия? Възможен ли е постхуманистичният разказ на Харари, според който „вътрешни и външни“ сензори ще определят лечението без друг човешки фактор? По-силно изразена дехуманизация ли се очертава? Увеличават ли се социалните неравенства в здравеопазването в световен мащаб? Какъв е реалистичният прочит на сблъсъка между дистопичните и утопичните сценарии на технологизация и каква би била ролята на дигиталния паноптикум в трансформацията на здравеопазването? Как се променя биовластта?

Ключови думи: Изкуствен интелект, социология и философия на алгоритмите/ИИ, дигитализация в здравеопазването, социални неравенства, биовласт.

Големите данни и правата на интелектуална собственост- предизвикателства и възможности

докторант Милена Модева, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Библиотекознание, научна

информация и културна политика“, София.

Резюме: Целта на доклада е да акцентира върху правните предизвикателства при обработката на Големите данни, посредством процесите на Text data mining и Deep machine learning, като се представи кратка характеристика на Големите данни, начина на тяхното създаване и източниците, които ги генерират, и се разгледа въпросът и дали и как се защитават правата на авторите върху обекти, включени в масива от Големите данни. В допълнение в доклада се разглежда въпросът за липсата или наличието на авторски права върху „произведения“, създадени от Изкуствения интелект при обработката и анализа на данните. Фокус се поставя и върху проблематиката, която произтича при използването на Големите данни в областта на патентните заявки и как може да се промени технологичният прогрес с помощта на технологиите или полза или недостатък е използването на Изкуствения интелект в областта на Изобретателското право. Поставят се за разглеждане и редица правни предизвикателства, които възникват с оглед необходимостта за адекватна правна регламентация на Големите данни и процесите, свързани с тях.

Ключови думи: големи данни, авторско право, колизия, право на интелектуална собственост, бази данни, sui generis, Text data mining, Deep machine learning, Изкуствени интелект, Патентни заявки, изобретателско право, патентно право.

СЕДМИ ПАНЕЛ: ДОБРИ ПРАКТИКИ И СПОДЕЛЕН ОПИТ

Творчество и иновации в образователния процес /в контекста на създаване на клубове за творчество и иновации и лаборатории за съвместно използване на изкуствен интелект/

д-р Мая Митренцева, РУО-Регионално управление на образованието – София-град, старши експерт.

Резюме: Промените в образованието се разглеждат във връзка с разбирането за иновации, включително в Националната програма „Иновации в действие“ на МОН, като се прави паралел с разбирането за иновации и творчество в теоретични изследвания на членове на Националния университетски център за творчество и иновации /НУЦТИ/. Докладът прави опит да изследва и покаже по какъв начин се разбира реалността на промяната и иновациите в националната програма „Иновации в действие“ спрямо теоретичните основания на новата образователна система, които намират израз в проект за създаване на клубове за творчество и иновации като инкубатори за творческо личностно развитие. Освен това използването на изкуствения интелект в образованието също допринася за личностното развитие в посока на творчество и иновации, като в този смисъл се нуждаем от създаване на лаборатории за съвместно използване на генеративния изкуствен интелект.

Ключови думи: творчески процес, самоопределяне, клубове, лаборатории, иновации, изкуствен интелект, личностно развитие

„Реални“ проекти по гражданско образование. Какво може една по-амбициозна задача да даде на учениците в 12-ти клас

Любомир Ваканов, Първа английска езикова гимназия, учител по Гражданско образование и Философия, София.

Резюме: Смесът на този доклад е да информира творческата общност за един изключително успешен опит – проектите по гражданско образование да се вземат доста на сериозно и да апелирам към изследване на хоризонта, който този опит разкрива. В него ще разкажа за изискването си към учениците да правят „реални“ проекти и за спонтанния преход от „реални“ към „реализирани“ проекти, който се получи в следствие на него. Ще покажа част от постигнатите от учениците резултати и ще опиша условията, в които това се случи. Накрая ще споделя обратната връзка, която учениците ми дадоха, както и личните си наблюдения върху тяхното развитие в процеса.

Ключови думи: проект, реализация, практика, гражданско образование, гражданско общество

Използването на дигитални устройства от деца на възраст 2–8 години в България: социални, демографски и родителски влияния

доц. д-р Катерина Щерева, СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, катедра „Логопедия“, София.

Резюме: С нарастващото влияние на цифровите технологии върху ежедневието, техният ефект върху децата в ранна възраст придобива критично значение. Настоящото изследване изследва употребата на цифрови устройства от деца на възраст 2-8 години в България, като се фокусира върху демографските и социалните фактори, предпочитанията на децата, родителските нагласи и времето за употреба. Чрез онлайн въпросник, попълнен от 172 родители, са събрани данни за честотата на използване на устройства, видовете предпочитани технологии и ролята на родителите в дигиталната среда. Резултатите показват, че 91,3% от семействата притежават поне три мобилни телефона, а 80% от децата ги използват над препоръчителните 2 часа дневно. Възрастта на децата и образованието на родителите значимо корелират с достъпа и времето за използване на устройства. Активното участие на родителите в избора на съдържание и съвместното използване на технологии подкрепят социализацията и когнитивното развитие на децата. Заключениета подчертават необходимостта от образователни програми за родители и национални политики за управление на дигиталната среда в ранна детска възраст.

Ключови думи: деца в ранна възраст, цифрови устройства, родителски нагласи, социализация, дигитална среда;

Анализ на добри практики за детско правосъдие. Особени правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от малолетни и непълнолетни правонарушители

докторант Християна Тодорова, Технически университет – Варна, ЕФ, СПН, Варна.

Резюме: Децата в България влизат в контакт със съдебната система по много различни начини. Това може да бъде по семейни въпроси като развод или осиновяване, в административно правосъдие по въпроси, свързани с националност или имиграция, или в наказателно правосъдие като жертви, свидетели или извършители на престъпления. Когато се изправят пред съдебната система, децата биват хвърлени в плашещ свят на възрастни, който не могат да разберат. Поради това е необходимо да се приспособи правосъдието към техните нужди. Правата на децата се развили значително през последните три десетилетия. По време на този процес стана ясно, че децата имат уникални нужди, които трябва да бъдат взети под внимание, особено когато влизат в контакт със съдебната система. В НК в Република България са предвидени три основни възрастови граници, които имат отношение към възможността физическите лица да отговарят наказателно. В този доклад ще разгледаме добрите практики на европейски страни със специализирани съдилища за малолетни или непълнолетни правонарушители – Австрия, Германия, Испания, Италия.

Ключови думи: деца, съдебна система, детско правосъдие, детски съдилища.

„Светлинният лабиринт: Пътешествие на фотона с изкуствен интелект“.

Тема на урока: Изследване на отражения и пречупвания в лабиринт чрез симулации с изкуствен интелект – Физика и Астрономия, 7 клас

Надка Балталийска, ОУ „Христо Ботев“, учител с. Екзарх Антимово.

Резюме: Докладът „Светлинният лабиринт: Пътешествие на фотона с изкуствен интелект“ представя иновативен урок за ученици от 7. клас по физика и астрономия. Основната тема е изучаването на отражението и пречупването на светлината чрез създаване и анализ на светлинен лабиринт, използвайки софтуери с изкуствен интелект като GeoGebra, Algodoo и PhET Interactive Simulations. Урокът включва интерактивни дейности, които стимулират разбирането на физични принципи, развиват аналитични умения и насърчават творческо мислене. Учениците експериментират с огледала, призми и лазери, за да насочат светлинния лъч през лабиринта. Те използват AI инструменти за оптимизиране на траекторията и визуализация на резултатите. Урокът е структуриран в пет основни части: въведение, теоретично обяснение на отражението и пречупването, проектиране на лабиринта, симулации и експерименти, обобщение на резултатите. Активностите се провеждат в групи, което развива екипната работа и комуникационните умения. Докладът подчертава ползите от интегрирането на технологии и практическо обучение, като същевременно посочва предизвикателствата, свързани с ресурсите, времето и безопасността. Урокът предлага забавен и ангажиращ начин за усвояване на физични концепции чрез взаимодействие с модерни технологии.

Ключови думи: светлинен лабиринт, отражение, пречупване, изкуствен интелект (AI), симулации, GeoGebra, Algodoo, PhET Interactive Simulations, фотон, лазер, огледала, призми, оптимизация, физика и астрономия, образователни технологии, творческо мислене, екипна работа, интерактивно обучение, технологична грамотност, практическо приложение

Слънчевата система – структура, движения и взаимодействия

Веселин Лашев, учител в средно училище, Русе.

Резюме: Иновативен урок, който комбинира визуализации, симулации и практически дейности, за да въведе учениците в основите на астрономията. Основната цел е да се обясни състава на Слънчевата система и влиянието на гравитацията върху движенията на небесните тела. Урокът започва с увлекателна история за Слънцето и неговите планети, последвана от интерактивни демонстрации на движенията им чрез симулационни инструменти като Solar System Scope, PhET и NASA's Eyes on the Solar System. Учениците работят в групи, като всяка изследва различни аспекти на Слънчевата система – орбити, гравитационни сили и ретроградни движения. Те използват научни платформи за визуализация и анализ на космически феномени, развивайки умения за критическо мислене, сътрудничество и технологична грамотност. Урокът предлага иновативен подход към обучението, като комбинира научни концепции с интерактивни методи. Въпреки потенциалните предизвикателства като времеви ограничения и технически изисквания, той успешно вдъхновява учениците да изследват Космоса и неговите загадки, показвайки хармонията и динамиката на нашата планетарна система.

Ключови думи: слънчева система, гравитация, планети, орбити, ретроградно движение, небесни тела, симулации, Solar System Scope, PhET Interactive Simulations, NASA's Eyes on the Solar System, визуализация, астрономия, практическа дейност, технологична грамотност, екипна работа, космическа хармония, образователни технологии, критическо мислене, интерактивен урок.

Осми панел: Приложни и изследователски проекти

Вредите от заниманията с естетика и тяхната превенция

Красимира Георгиева, СУ „Св. Климент Охридски“, 91 НЕГ „Константин Гьълбов“, докторант; учител по философия,

Резюме: С развитието на изкуствения интелект и неговите способности, човечеството все по-често търси онова, което го отличава от машините. В тази връзка етиката и естетиката се очертават като уникално човешки области, които изискват оценъчна и рефлексивна способност. В съвременния контекст на педагогиката, който все повече се фокусира върху преподаване на умения за XXI век, възниква въпросът за значимостта, мястото и подхода към образованието по естетика. Настоящото изследване разглежда потенциалните вреди от заниманията с естетика на индивидуално и социално ниво. На индивидуално ниво се анализират явления като ескейпизъм, нарцисизъм, перфекционизъм, свръхчувствителност и социална изолация, които могат да произтекат от прекомерно вглъбяване в естетическите занимания. На надиндивидуално ниво се изследва инструментализацията на естетиката в политиката, култът към „чистата красота“ и други форми на естетизация, които могат да доведат до манипулация и разделение в обществото. Методът на изследването е теоретичен анализ, обединяващ философски, психологически и социални перспективи за изучаване на вредите от заниманията с естетика. Изследването заключава, че въпреки потенциалните вреди, познаването на тези аспекти е ключово за тяхната превенция и не следва да бъде причина за ограничаване достъпа на учениците до образование по естетика. Напротив, такова образование е от съществено значение за култивиране на критично мислене и разбиране на естетическите измерения на реалността.

Ключови думи: естетика, образование по естетика, ескейпизъм, нарцисизъм, перфекционизъм, свръхчувствителност, инструментализация на естетиката, естетизация на политиката, култ към красотата, социални въздействия на естетиката

Влияние на времето, прекарано в интернет, върху подходите към ученето, академичната мотивация и личностните черти на юноши

докторант Християна Джумаданова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФФ, Психология.

Резюме: Докладът е ориентиран към проучването на влиянието на времето, прекарано в интернет, върху ученето и мотивацията на юношите. В тази връзка е проведено психологическо изследване с ученици от горна училищна възраст, на които е осигурен свободен достъп през платформата Гугъл Формс до следните научни инструменти: 1) Въпросник за подходите към ученето (Revised Approaches to Studying Inventory/ RASI) (Duff, 1997); 2) Скала за академична мотивация (The Academic Motivation Scale) (Utvær & Haugan, 2016); 3) Съкратена версия на въпросника за „Големите пет за личността“ (The Big Five Trait Taxonomy) (John & Srivastava, 1999). За измерване на времето, прекарано в интернет, участниците са помолени да направят самоотчети относно часовете, които прекарват там за учебни цели и за забавление. С цел проучване на влиянието на времето, прекарано в интернет, върху ученето на юношите е приложен еднофакторен дисперсионен анализ, включен в софтуерния пакет SPSS. На получените резултати е направена психологическа интерпретация, като те свидетелстват за наличието на статистически значимо влияние на времето, прекарано в интернет, върху изследваните компоненти. Получените резултати могат да бъдат от полза за учители, родители, изследователи, както и за цялата общественост, тъй като засягат тема, която днес е неизменна част от живота и ученето на съвременните хора.

Ключови думи: личностни черти; подходи към ученето; академична мотивация; време, прекарано в интернет

Иконография чрез иновативния метод на проектно-базирания подход в обучението

д-р Елена Цветанова, „ЦПЛР-ОДК град Ихтиман“, главен учител, ръководител на „Школа по Изобразително изкуство“, Ихтиман.

Резюме: Представя педагогически опит и част от дейността на Школата по Изобразително изкуство към „Център за подкрепа за личностно развитие – Общински детски комплекс град Ихтиман“, свързан с преподаване на иконография и прилагане на проектно-базирания подход в обучението. Основен акцент на разработката са Летните занимания с деца и ученици, като се разглежда подготовката, творчеството и реализирането на изложби с тематични творби. Художествено-творческата дейност на децата с конкретната насоченост подпомага обогатяването на техните знания и опит в областта на изкуството, като развива общата им култура, умения, способности и талант. Историята и традициите намират нови хоризонти чрез образование и възпитание в изконни ценности, които съхранени се запазват чрез най-малките – децата и чертаят своите измерения в бъдещето занаят.

Ключови думи: икона, проектно-базиран подход, изложба

Development of students' Sustainable Thinking during Religious Education: Swedish experience

Viktorija Chorna, PhD, Sodertorn University, researcher and Researcher for the Department of History and Contemporary St, Religious Studies, Stockholm, Sweden.

Резюме: Sustainability, Sustainable Development, and Education for Sustainable Development are current trends in society. Sweden is a “sustainability-oriented” nation. As such the Swedish experience is important for the development of global education. Religious education in Sweden is part of social-oriented learning (along with history, geography, and the social sciences), and it is a base for implementing the ideas of a sustainable future and for teachers' and students' sustainable thinking development. I want to show (using the experience of Stockholm education administration) the organizational way to form teachers' and students' sustainable development during social-oriented lessons. Analysis and synthesis of thematical publications, the curriculum, and websites for teachers were used as methods of material collection. It is beneficial to find out what help teachers are given to make social-oriented lessons more “sustainable”.

Роля на иновациите и автономните системи в сектора на сигурността и отбраната

гл. ас. д-р Георги Баев, Национален военен университет „Васил Левски“, Факултет „Сигурност и отбрана“, катедра „Национална и регионална сигурност“, Велико Търново.

Резюме: Докладът проследява връзката между традиционните отбранителни стратегии и наложителната им промяна в контекста на нововъзникващите технологии и засилващата се роля на изкуствения интелект в изкуството на войната. Изследват се етическите аспекти при запазване уважението към врага по време на бойни действия. Очертан е поглед към бъдещето на отбранителните способности и увеличаващите се предизвикателства пред етиката и философията.

Ключови думи: военно дело, сигурност, етика, технологии, оръжие

Иновации за хората и креативното публично управление – „пътна карта“ за България

гл. ас. д-р Деница Хинкова, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Публична администрация, София.

Резюме: Докладът ще представи тенденциите за развитие на иновации в съвременното публично управление, които са фокусирани върху хората (гражданите) и техните проблеми. Ще бъдат анализирани данни от последния Доклад за световните тенденции на ОИСР за 2025 г. (OECD (2024), Global Trends in Government Innovation 2024: Fostering Human-Centred Public Services), както и примери от практиката в България и ЕС за проекти и приложения за „умни градове“ и устойчиво развитие. Ще се анализират ключови индикатори, фактори, ресурси и необходим капацитет, а също така и ще бъдат приложени теоретичните концепции на влиятелни изследователи за креативността в публичното управление (G. Houtgraaf, R. Sawyer, D. Henriksen) и иновативното публично управление (OECD, EU).

Ключови думи: иновации, публично управление, креативност, България

15 ФЕВРУАРИ 2025 Г. (СЪБОТА) СОФИЯ, СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“, КРЪГЛА МАСА: ИНОВАТИВНИТЕ УЧИЛИЩА

ПЪРВА СЕСИЯ – КРЪГЛА МАСА: ИНОВАТИВНИТЕ УЧИЛИЩА

Иновационният потенциал на различните видове училища, обучаващи в гимназиален етап, отвъд етикета „иновативни“ – резултати от емпирично изследване в София

Анна Върбанова, Национален център за творчество и иновации при СУ „Св. Климент Охридски“, София.

Резюме: Иновационният потенциал на различните видове училища, обучаващи в гимназиален етап, отвъд етикета „иновативни“ – резултати от емпирично изследване в София.

Ключови думи: иновационен потенциал на училищните организации, иновативни училища, гимназии

Иновативни практики в образованието: Въздействие и устойчиво развитие чрез технологични иновации

Светла Иванова, директор СУ „Любен Каравелов“, Добрич.

Резюме: СУ „Любен Каравелов“ – Добрич успешно прилага иновативни практики като предмета „Кодиране“ и програмата „Лего роботика“, които развиват технологични умения, креативност и логическо мислене у учениците. Придобитите знания и умения прилагат на практика в изградения STEM център на училището „Център за дигитални създатели“.

Ключови думи: Иновативно училище от 2017 година, Нов учебен предмет - компютърно моделиране в последствие трансформиран в предмета "Кодиране" в прогимназиален етап; Лего роботика в начален етап.

Виртуалната реалност, аугментирана реалност и използване на приложения с интегриран изкуствен интелект за разпознаване на изображения за 7 клас по предмета Биология

Александър Найденов, ЧОУ „Томас Едисън“, София.

Резюме: Аугментираната реалност и виртуалната реалност предоставят съвременни методи за преподаване с използването повишаващи интереса на учениците към поставените задачи. Приложенията с интегриран изкуствен интелект спомагат задачите, поставени за самоподготовка, и не само. Тези технологии, разбира се, имат и своите ограничения, които бива да бъдат дискутирани относно създаване препоръки за използване в училищна среда.

Ключови думи: Аугментирана реалност, виртуална реалност, изкуствен интелект

Дигитални изкуства в туристическата анимация и симбиозата между формално и неформално образование

Младен Стефанов, заместник-директор 192 СУ „Христо Ботев“, София.

Резюме: Представяне на иновацията - Дигитални изкуства в туристическата анимация и как от формите на занимания по интереси и извънкласни форми може да се премине към иновативен учебен предмет.

Ключови думи : Дигитални изкуства, аудио, видео, уеб дизайн, фотография, творчество, таланти

Предизвикателства и перспективи пред приложението на Монтесори педагогика у нас – сравнително изследване и модел за нейното формиране

д-р Десислава Стоева, Диляна Иванова, СУ „Св. Климент Охридски“, ФП.

Резюме: Монтесори педагогиката набира все по-голяма популярност в България като подкрепя от местни власти за внедряване в общински детски градини и училища, както и на създаването на програми за обучение на учители в университети. Това определя и необходимостта от изследване на нейното приложение у нас.

През 2022-2023 г. в София бе проведено изследване сред 60 деца на 5-6-годишна възраст, техните учители и родители в Монтесори и в традиционни детски градини. Според данните, децата, обучаващи се в Монтесори среда, показват по-добри резултати в социалната си компетентност, което е в съответствие и с изводите от международни проучвания в тази област. През 2024 г. бе проведено ново изследване (case study) в Монтесори детска градина, с използване на качествени методи, което описва по какъв начин Монтесори педагогиката допринася за формирането на социална компетентност на децата в предучилищна възраст у нас. Вследствие бе предложен Модел за формиране на социална компетентност, включващ:

Подкрепяща среда, отговаряща на нуждите на децата.

- Разновъзрастови групи.

- Индивидуализирано педагогическо взаимодействие.

- Подкрепящи взаимоотношения между учители, деца и родители.

- Детската градина като част от образователната екосистема.

Изследването откри, че приложението на Монтесори педагогиката среща своите предизвикателства, лежащи на противоречието, съдържащо се в нормативната рамка у нас, в подкрепата на иновациите и същевременното им възпрепятстване.

Ключови думи: Монтесори педагогика, социална компетентност, предучилищна възраст, подкрепяща среда, образователна екосистема

Проектно-базирано обучение и гъвкави учебни програми ориентирани към креативно решаване на проблеми. Ролята на изкуствения интелект при изграждането на меки умения

Чавдар Влъчков, Директор Стратегически Трансформации, K Tata Consulting Services – Europe, Брюксел

Резюме: Проектно-базираното обучение и гъвкавите учебни програми развиват креативното решаване на проблеми чрез практически задачи. Изкуственият интелект симулира реални казуси, анализира причинно-следствени връзки и подпомага вземането на решения. AI инструменти като симулации и чатботи усъвършенстват комуникационни, лидерски и емоционални умения в интерактивна среда.

Ключови думи: Проектно-базираното обучение, гъвкавите учебни програми, AI инструменти като симулации, причинно-следствени връзки

Сугестопедията на проф. Георги Лозанов в съвременното българско училище

докторант Ирена Шунина, СУ „Св. Климент Охридски“, ФФ, катедра „Философия“

Резюме: Докладът има за задача да представи концепцията за сугестопедично учене на проф. Георги Лозанов, като посочи целите на сугестопедията, основните и педагогически принципи, дидактическите подходи и предимствата на този метод спрямо традиционния образователен модел. Осмислят се реализациите на сугестопедията днес и възможността за приложението ѝ в съвременното българско училище.

Ключови думи: сугестология, сугестопедия, внушение, скрити резерви, десугестопедия

ВТОРА СЕСИЯ – КРЪГЛА МАСА: ИНОВАТИВНИТЕ УЧИЛИЩА

Иновативните часове по философия – измерения, осъществяване и резултати

Теодора Тодорова, 9 ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“

Резюме: Какво е иновативен час по философия? Как можем да го дефинираме? Условието му за осъществяване в иновативните училища. Иновацията в класната стая и извън нея. Философските проекти на учениците. Ученици създават учебно съдържание за ученици.

Ключови думи: иновационно образование, проект, учебно съдържание, ДОО, интерактивни методи на преподаване.

Четивната грамотност

Илиана Борисова, 30 СУ "Братя Миладинови", София.

Четивната грамотност (четене с разбиране) стои в основата на всички видове грамотности. Един ученик трудно се подготвя, по който и да е учебен предмет, ако не разбира това, което чете. За съжаление, от няколко години България е на последните места по четивна грамотност според PISA (международна програма за оценяване на учениците). Това личи и от резултатите по НВО по български език и литература за 7. Клас, които всяка една година стават все по-разочаровачи. Изследвания на УНИЦЕФ показват, че едва 1/3 от децата на 10-годишна възраст в света разбират кратки текстове. Тоест проблемът с четивната грамотност е световен, но има силна изразеност в нашата държава. Тези данни ме провокираха да потърся начини за справяне с тревожното четене с неразбиране и така се стигна до крайния образователен продукт, който

създадох – образователни карти по четене с разбиране.

Ключови думи: четивна грамотност, четене с разбиране, умения

Ценността на високите изисквания, практическите задачи и творческата среда

Любомир Ваканов, Първа английска езикова гимназия, София.

Резюме: Ще споделя опита, който имах тази година с ученици от 12 клас (изготвянето на проекти), предизвикателствата, които срещнах и решенията, които проработиха при мен.

Работа с ученици и студенти, повишаване на информираността чрез иновативни методологии и разнообразни модели на работа. Доброволчеството като начин на достигане до младежите

Невелина Стойнева, Стояна Джакова, Български младежки Червен кръст – София.

Резюме: Ще се концентрираме върху методите, които сме използвали за въвеждането на новите ни теми през последните две години. Ще разкажем за доброволческото развитие и инициативност в отношение на личното развитие чрез мотивация, лидерски умения, организационно развитие и креативност.

Ключови думи: Адаптивност, методология, ателиета, доброволчество, мотивация, креативност, инициативност, младежко лицемерство, екология, психично здраве, критично мислене, превенция на зависимостите.

Развиване на социално-емоционални умения и творческо мислене в рамките на седмичната учебна програма за ученици от 1ви до 4ти клас

Мария Караиванова, Йоана-Мария Бочукова, Образователен център „Мери Итън“, София.

Резюме: В рамките на учебната програма в училище децата трупат много академични знания, но често не намират необходимия набор от умения да се справят с чисто житейски ситуации, в които попадат ежедневно. Часовете по социално-емоционални умения и творческо мислене дават на учениците необходимия капацитет да управляват своите емоции и действия адекватно, да познават себе си по-добре, да вземат смели и творчески решения и да разрешават проблеми и конфликти конструктивно и ефективно. По този начин програмата допринася за личностното развитие на всеки ученик.

Учениците за своите образователни бариери

д-р Милена Плугарова-Райчева, Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“, София.

Резюме: Преди година бяха публикувани резултатите от международното изследване PISA, които предизвикаха сериозни дискусии относно нивото на българското образование.

В час по гражданско образование проведохме дискусия на тема: „Какви, според вас, са причините за слабото представяне на 15-годишните в международните изследвания?“. Ще споделя изводите от ученическата „обратна връзка“.

Ключови думи: международно изследване PISA, социално-емоционални умения, образователни бариери

Електоралното поведение: емоционални мотиви, рационален избор или?

д-р Иван Бозуков, Софийска професионална гимназия по електроника „Джон Атанасов“.

Резюме: Ще скицирам практически урок по електорално поведение за учениците по "Гражданско образование" от 11 клас. Класът избира трима лидери. Те представят визиите си за развитието на училището през следващата една година. Учениците гласуват за тях, след което попълват кратка анкета за мотивите на избора си. Накрая формулираме изводи от експеримента.

Ключови думи: избор, разум, емоции, лидерство, мотиви

Национален университетски център за творчество и иновации

СУ „Св. Климент Охридски“

www.nucci.uni-sofia.bg

contact@nucci.uni-sofia.bg

